N°. 1329 — 1851

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.

Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 4 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 3 September.

Wij zeiden van de gemeentewet, toen zij in de Tweede Kamer in openbare beraadslaging zou worden genomen, dat de bevolking bij haar, meer dan bij elke andere kieswet, groot belang heeft. Wij meenen zulks te moeten herhalen, nu die wet op het punt staat om, voor den eersten keer, door het stemregt hare geheele toepassing te krijgen. Van den uitslag toch der stemming, die in de volgende week aanvangt, zal het afhangen, of en welke vruchten de nieuwe gemeentewet zal voortbrengen. Wij mogen daarom niet nalaten de kiezers aan te sporen, om elk naar zijn beste weten door het uitbrengen zijner stem tot het vormen van een goeden gemeenteraad ijverig mede te werken.

Bij de keus van leden voor de Tweede Kamer en voor de Provinciale Staten moet het menigen kiezer moeijelijk vallen zijne stem op een persoon te vestigen. Hij heeft dan, bij het bepalen zijner keus, noodig in zekere mate een oordeel op te maken over den toestand van het land of van het gewest, waartoe hij behoort, en over den stand der partijen, waarin hij zich plaatsen moest. Daarbij komt nog dikwerf dat er onder de kandidaten zijn, die menigen kiezer persoonlijk onbekend, hem niet anders dan op voordragt van anderen, wederom niet zelden onbekenden, als geschikte kandidaten worden aangeprezen. Wij begrijpen dat een kiezer, in zulke ongelegenheid geplaatst, besluiteloos blijft en zijn stem onbenut laat, omdat hij onmogelijk kan komen tot een resultaat dat hem bevredigt.

Die moeijelijkheden ontmoet de gemeentelijke kiezer of in het geheel niet, of slechts in betrekkelijk zeer geringe mate.

Er zijn toch, in verreweg de meeste gemeenten, weinig ingezetenen, die niet genoegzaam bekend zijn met de belangen van de plaats hunner inwoning. Dat is voor de meesten eene kennis, die hun noch groote inspanning, noch langwijlige studie heeft veroorzaakt, maar die hun door de ondervinding langzamerhand van zelfs is geleeraard. Politieke partijschap komt in de gemeenten zelden te pas tenzij in groote steden. Indien in de overige partijschap valt op te merken; dan is het gewoonlijk eene partijschap van strijdige bijzondere belangen. Daarin zijne plaats te kiezen, valt den kiezer gewoonlijk des te minder zwaar, omdat hij meesttijds daarin reeds eene plaats heeft genomen. En indien hij bij eene stemming voor den gemeenteraad gemoedelijk zijn geweten raadpleegt, dan stuit hij doorgaans slechts op de vraag: in hoeverre zijn belang met dat der gemeente overeenkomt. Die vraag onpartijdig te beslissen, is bezwaarlijk te doen voor iemand, die, gelijk in dit geval, regter in zijne eigene zaak is. Maar wij gelooven, dat weinige kiezers daarom zullen nalaten hunne stem uit te brengen.

Er blijft dan nog de kwestie van personen, die in de meeste gevallen des te gemakkelijker is uit te maken, omdat er én weinig voorraad is van ingezetenen waarop de keus kan vallen, én in alle geval een ieder in de gemeente van jaren her bekend is. Een ieder in de gemeente weet gewoonlijk welke inwoners zich onderscheiden door braafheid, eerlijkheid, werkzaamheid en kunde. En zoo niet al te dikwerf het eigenbelang tegen de keus van zulke personen in den weg stond, dan zouden alle stemmen zich altijd en van zelfs op dusdanige kandidaten vereenigen.

Men ziet uit het bovenstaande, dat er zich bij de keus van gemeenteraden, buiten de grootere steden, weinig of geen moeijelijkheden opdoen; de kwestie van het eigenbelang van den kiezer genoegzaam alleen uitgezonderd, waardoor weinigen zich bezwaard zullen achten.

In twee of drie grootere steden kan het politiek vraagstuk en de onbekendheid met personen eenige weifeling veroorzaken. Maar die weifeling heeft in gemeentekeuzen in verre na dat gewigt niet, dat zij bezit bij keuzen voor de Staten-Generaal en Provinciaal. De kennis der stedelijke belangen en der kandidaten is oneindig gemakkelijker te verkrijgen. En de partijschap, die men er waarneemt, hoewel het eigenbelang er zelve vreemd aan zijn zal, heeft toch altijd te gelijkertijd belangen te verdedigen of te bestrijden, die niet geheel liggen boven het bereik van de meeste kiezers.

Het aangevoerde is voldoende om te bewijzen, dat een kiezer niet ligtelijk een geldig bezwaar zal vinden, dat hem ontheft van de pligt, om zijne stem, bij de keus der gemeenteraden, uit te brengen.

Om de zedelijke waarde van den opstand, in de XVIe eeuw, tegen den Graaf van Holland, te bepalen, komt het er vooral op aan, in de eerste plaats te onderzoeken, wie en wat de mannen waren die het omwentelingswerk voorbereidden en doorzetteden; ten andere, de motieven te toetsen, waarom zij eerst aan Granvelle het regeren onmogelijk maakten, daarna het gevestigd gezag ondermijnden en eindelijk, met openbare verkrachting van eed en pligt, den wettigen Graaf vervallen verklaarden van zijne regten.

Omtrent die motieven is het oordeel van Bilderdijk, naar wij nog onlangs vernamen, hoogst opmerkenswaardig, en verpletterend voor hen die den opstand — niet tegen Spanje, als men zegt; daar was geen quæstie van — maar tegen den Graaf in hunne bescherming nemen en zoeken te regtvaardigen.

Voor rebellie tegen Graaf Philips III bestond zelfs geen schaduw van billijk motief.

»De Adel en de burgerijen, met hem van een geest gedreven,.... lieten 't graauw den teugel los, om een opstand te doen ontstaan, waaruit zij voor zich grooter aanzien en macht en het meesterschap over het geheele koninklijk bewind verwachtten. Dit ontwerp was zichtbaar; werd door eenigen openbaar genoeg erkend, door anderen ter goeder, door nog anderen ter kwader trouw ontkend of verbloemd, maar elk maakte er zich *committendo vel omittendo* (1) medepligtig van.

»De Nederlanders maakten zich waarlijk schuldig aan rebellie tegen Koning en Kerk, en beriepen te onrecht zich op rechten die men hun toekende, dewijl zij die rechten tegen hun plicht misbruikten, om den Koning en de wetten buiten gezag te stellen.

Dat vonnis over den opstand tegen Graaf Philips III is van Bilderdijk — niet van ons, ofschoon ons oordeel dienaangaande, dat wij eenstdaags denken te motiveren, met het zijne geheel overeenkomt.

Curieus is het den heer Groen van Prinsterer te hooren over de oorzaken, die de Revolutie der Nederlanden voorbereidden. Men kan met zijne onpartijdige beschouwingen daarover moeijelijk over een brengen zijne hartstogtelijke vooringenomenheid met alles, zonder uitzondering en onvoorwaardelijk, wat tot dit revolutionnair tijdperk onzer geschiedenis betrekking heeft. Wie zoo denkt als hij, over de oorzaken van den opstand — waar toch alles op aankomt, — behoorde, opregt gesproken, niet bij den banier te staan van de voorstanders van het revolutiewerk, maar in de gelederen van zijne tegenstanders plaats te nemen. Wij deelen morgen de woorden mede van den heer Groen.

Derde Nederlandsch Letterkundig Kongres,

GEHOUDEN TE BRUSSEL, DEN 30n. EN 31n. VAN OOGSTEN 1n. VAN HERFSTMAAND DEZES JAARS (2).

De Tweede Zitting van het Kongres heeft een zoo schitterend glanspunt aangeboden, als ooit van uit het midden eeniger letterkundige vergadering de verbaasde blikken der leden getrokken heeft. De heer Prof. M. de Vries heeft het rapport voorgedragen der leden van de dubbele kommissie in het vorig Kongres benoemd; bevattende de grondslagen van het toekomstig algemeen Nederlandsch woordenboek. Het is ons dan ook onmogelijk van deze zitting een verslag te geven; dat naar tijdsorde is ingericht: het uitstekend rapport van den heer de Vries heeft geheel onze aandacht en belangstelling ingenomen. De begaafde redenaar gaf eerst een overzicht der geschiedenis van de woordenboekzaak, zoo als zij op de vorige Kongressen geregeld zich had ontwikkeld. Hij noemde den heer Gerth van Wijk, als die het eerst het onderwerp had ter sprake gebracht, en den heer Alberdingk Thijm, dien men anders als »voorvechter der oneenparigheid" kende, doch die op het 2e Kongres eenheid gebracht had in de verschillende meeningen. Daarop deelde de heer de Vries de eenstemmige overtuiging mede der kommissieleden aangaande den *Inhoud*, de *Inrichting*, en *Vervaardiging* van het voorgenomen werk. Het woordenboek zal bevatten — *de tegenwoordige Nederlandsche Taal, in haren beschaafden toestand.* Het aanvangspunt der jarenreeks, uit welke alle gebruikelijke woorden zullen ontleend worden, is gesteld op of omtrent 1637, toen de fraaie Nederlandsche Bijbelvertaling het licht zag, Hooft zijne Geschiedenis schreef, en Noord- en Zuid-Nederland in de politiek een nieuw tijdvak aanving. De gewestelijke grenzen zullen die der beide Rijken Nederland en Belgien zijn, doch daar binnen zal geene uitdrukking worden opgenomen dan die den grootsten deele des lands gemeen is. Alle nederl. kunstwoorden, met uitzondering van louter provincialismen zullen worden opgenomen, en daarbij ook de zulken welke, schoon slechts in één gewest gebruikt, niet als provincialismen kunnen worden aangemerkt, wijl zij alleen het eigendom der provincien zijn, uit hoofde dat de door hem beteekende zaken buiten de provincien niet gevonden worden. Zoo veel mogelijk zal ook door het woordenboek de vertaling van vreemde kunstwoorden, in zuiver Nederlandsch, worden bevorderd. Alle eigenaardige Ned. spreekwoorden en spreekwijzen zullen zoo veel mogelijk worden opgenomen. Van Bastaardwoorden alleen de zulken, welke eene Ned. vervorming hebben ondergaan of zich met Nederl. woordvormen gevoeglijk laten samenstellen. Barbarismen, dat is, uitdrukkingen in strijd met ons taaleigen zullen zorgvuldig geweerd en daarvan eene lijst met de vertaling in goed Nederl. aan het boek worden toegevoegd. Nog stelde de kommissie voor eene lijst er dan toe te voegen van de meest voorkomende Chin.; Javaansche en Maleische woorden, in reisbeschrijvingen en andere werken over het voor ons zoo belangrijk O. I. gebruikt. Ook was in de kommissie de meening geuit, dat het aanhangsel eener opgave van hoofdwoorden, waaronder de benamingen der bijzaken, onder die hoofdwoorden begrepen, gevonden zouden worden, het werk geenszins ontsieren zou. De Inrichting van het werk zou niet bloot alfabetisch, maar etymologiesch zijn, zoodat de woordfamiliën niet als vreemde individuën door elkaar geworpen zouden worden, naar de toevallige kleur van hun hoofdhaar, maar met den stamvader aan 't hoofd, elk op zich-zelve een schoon geheel, en te zamen een tal van fraaie groepen zouden vormen.

De synonymiek, scherp beredeneerd, zou een hoofdgedeelte van het werk innemen. De spelling zou eenparig zijn — maar de hier bedoelde eenparigheid is geheel iets anders dan de Siegenbeeksche; zij is de Bilderdijksche oneenparigheid, aan fijn gesponnen regelen gebonden. De Siegenbekers zullen wanen, dat zij hun zin hebben, en de »voorvechters der oneenparigheid" tot den rang eener organisatie verheven zien, wat ze tot heden slechts bij wijze van dichterlijk beeld, van beschroomde proefneming zich hadden durven denken. Zoo kan dan ook (volgends het voorstel der Kommissie) veilig de spelling, in N.-Nederland algemeenst gebruikelijk worden aangenomen; immers Prof. de Vries beloolde, dat daarin opgenomen zouden worden alle de verbeteringen, welke de voortstrevende wetenschap aan de hand deed, en die wetenschap heeft geen vrede met *lagchen*, geen vrede met *magt* en *mogt*, geen vrede met *vleijen*. Tot vaststelling der spelling *voor dit Woordenboek* zullen al de medearbeiders geraadpleegd worden. Deze laatste zullen werken onder de leiding van eene Kommissie van drie Redakteuren; daartoe zijn benoemd — de Heer Verslaggever, de Heer Dr. L. Ph. C. van den Bergh, en de Heer Prof. J. David. De medearbeiders zullen twaalf of meer in getal zijn en benoemd worden door de Kommissie van Redaktie. Wat nu de uitvoering verder betreft, ieder der medearbeiders neemt een deel voor zijne rekening, dat deel namelijk waarin zijne studiën hem speciaal ervaren hebben gemaakt. De een zal woorden verzamelen, de ander [illegible]

---

(1) Door toedoen of nalatigheid.

(2) Zie ons N°. 1327.

andere de beteekenis bepalen, een vierde de grammatische betrekkingen, een vijfde plaatsen uitschrijven, waar het woord voorkomt, een zesde zal de etymologie er van geven, enz. enz. Daar zullen twee klerken werkzaam zijn, ten behoeve dier onderneming. Zij zullen ieder woord op een in kolommen verdeeld vel papier schrijven. Ieder medearbeider vult de kolom in, die tot zijne taak behoort, zonder zich om het overige te bekreunen. Op de volgende Kongressen wordt verslag gedaan, wegends den stand van den arbeid. In eene reeks van 60 artikelen heeft de Hoogleeraar vervolgends dit plan naauwkeurig geformuleerd. Ik heb zelden iets gelezen, wordt ons geschreven, dat met zoo veel wijsheid en overleg ontworpen en in zoo schoonen, krachtigen, warmen en beeldrijken stijl gekleed was. De indruk, dien het rapport maakte was aloverweldigend. Drie daverende salvoos van handgeklap bekroonden de twee-uur-lange lektuur, die met ingespannen oplettendheid gevolgd was.

Ten slotte worden de voorstellen, luidende tot goedkeuring van het plan en tot benoeming der kommissie om een begin van uitvoering te maken, met algemeene stemmen aangenomen. Schitterender triomf in eene vergadering van letterkundigen, waar het de bespreking gold van uiterst ingewikkelde en netelige vraagstukken is er wellicht nimmer behaald — en al zouden de drie gehouden Kongressen alleen dit meesterstuk van gedachten en periodenbouwkunst in het leven hebben geroepen, dan zou de natie hun de hulde harer dankbaarheid niet mogen onthouden.

Intusschen bleek alweer uit dit verslag de wenschelijkheid dat er aan het Kongreswezen eenige meerdere stevigheid mogt worden toegekend, en dat er eenig verband tusschen de Leden, ook buiten de zittingen, mocht blijven bestaan. Dit zou tevens kunnen leiden tot het vormen eener kas, waaruit sommige noodige uitgaven konden worden bestreden. De noodzakelijkheid van dit laatste had gebleken uit het aannemen eens voorstels van den heer Stallaert, om aan de H-Duitsche geleerden, die voor de rechten van het Nederduitsch (plat-duitsch) hadden geijverd eene hulde te brengen. Het Kongres besloot, dat deze hulde uit een brief van dankzegging en de aanbieding der verschenen Kongresbundels bestaan zou. Om aangaande de zekere mate van duurzaamheid, aan de Vergadering te verzekeren, ter 3e. zitting te rapporteeren, werden in kommissie gesteld de HH. Mr. J. van Lennep, Alfried de Laet, Prof. A. des Amorie van der Hoeven en J. A. Alberdingk Thijm.

Nog was in de tweede zitting het woord gevoerd door de Heeren Vleeschouwer, Snellaert, Dautzenberg, van Lee en de Laet over het weder invoeren van heel of half verstorven vormen, die der tale onzer vaderen zoo veel bevalligheid en beurtelings frischheid of tederheid bijzetten.

Ter derde zitting van het Kongres heeft een incident plaats gehad, dat op het punt is geweest de goede orde te storen en der liefde schadelijk te zijn. De heer Kats namelijk, een Brusselsch volksman, die zijn socialistiesch stelsel gaarne de plaats van het Evangelie zag innemen, sprak met ongewonen ophef een slecht gemotiveerden lof over de *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, en drukte bij herhaling den wensch uit, dat er ook in Belgiën eene zoodanige Maatschappij tot stand mocht komen. Het *Nut* toch, volgends den spreker, had een stelsel van opvoeding en onderwijs in Holland ingevoerd, dat rijke en heerlijke vruchten droeg; het *Nut* gaf onderstand aan noodlijdenden, bevorderde Beschaving, Verlichting en Zedelijkheid, en Zedelijkheid, Verlichting en Beschaving. De heer Kats werd door onderscheidene hoorders dermate toegejuicht, dat de heer Alberdingk Thijm meende het woord te moeten vragen, en ten plechtigste protesteerde tegen de charakterteekening, door den heer Kats van het *Nut* opgehangen. Volgends hem, was de verkrachting der Geschiedenis in de boeken van het *Nut* uitgegeven, de verwaarloozing der Godsdienstwaarheden, de ontwikkeling van het verstand, ten koste van het hart des volks, zoo baarblijkelijk, dat men niet eens aan het tijdperk, waarin de stichting verrees, het tijdperk, dat de Godin der Rede, vaak door lage vrouwmenschen vertegenwoordigd, den voet zette op het altaar van den Eeuwigen Schepper, behoefde te-rug te zien, om een sterk afkeurend vonnis over de Maatschappij uit te spreken.... De Voorzitter meende, dat de diskussie een keer nam, die minder wenschelijk scheen in deze vergadering, en verzocht den spreker dit onderwerp te verlaten. Deze merkte op, dat het hem billijk voorkwam, zich de gelegenheid niet geweigerd te zien, om de dwaling van den heer Kats af te wijzen, wanneer men dezen het woord had gegund om ze te verkondigen; maar de spreker voegde er bij, dat hij het bij zijn protest zou laten berusten, mids de vergadering de overtuiging had, dat hij bereid was zijne meeningen te motiveeren, dat hij strijdensreê was voor hetgeen hem heilige waarheid scheen.

Daarop nam de heer Prof. van der Hoeven het woord, ten einde protest in te leggen tegen — — — een dagbladartikel. In *de Tijd*, N. H. C., waren sommige Belgen aangevallen, om den lof door hen gegeven aan het onderwijsstelsel van Koning Willem I en aan de afschudding van het »Spaansche juk." Met dezen aanval, meende de Hoogleeraar, werd er twist gestookt in ons midden, en daarom protesteerde hij tegen het artikel van *de Tijd* en getuigde, dat bijna alle verstandige mannen de meening voorstonden, die ook door de bedoelde Belgische leden verdedigd was; en dat maar een zeer klein (hoezeer ook achtenswaardig) gedeelte van het Nederlandsche volk het onderwijsstelsel van Koning Willem I min gunstig beoordeelde.

De heer Alberdingk Thijm stond op, en verzocht aanteekening in de notulen, dat door hem in den schoot dezer vergadering de vraag was gedaan:

»Met welk recht men meende hier te moeten protesteren tegen een dagbladartikel, dat door geen der leden van deze vergadering overluid tot het zijne gemaakt en den meesten wellicht onbekend was."

Vrij onstuimig was de zitting gedurende dezen strijd en men mag zeggen, dat de heer Voorzitter met veel takt de losbarsting van woedende hartstogten beteugeld heeft. Daar was niets minder noodig dan een heerlijk vaers van den heer van Beers, leeraar bij de normaalschool te Lier, om rust en vrede aan de ontstelde gemoederen te hergeven. Het gedicht was een juweel, en werd op eene wijze voorgedragen, die luide toejuiching van allen verwierf.

Nog voerden in deze zitting het woord de heer Zetternam, over een wenschelijke productie van Vlaamsche volkboeken, vreemd van religie en politiek, de heer Carrein, van Brugge, met eene hieraan verwante bedoeling, de heer Sleeckx over het tooneel, de verdienstvolle heer van Even over de samenstelling eener geschiedenis der Beeldende Kunsten in Nederland, de heer van Doussche alweer over Verlichting, Beschaving en wat dies meer zij bij het Vlaamsche volk.

Op het daarna gelezen rapport der Kommissie van de heeren v. Lennep c. s. werd er bepaald, dat er in 't vervolg een permanent komitee zoo in N.-Nederland als Belgien bestaan zal, met oogmerk om de Kongressen geregeld om de twee jaren in te richten, en inmiddels uit de kontributien van zich aangevende leden en donateurs eene kas te vormen. Dezen komitees werd ook opgedragen op het volgend Kongres middelen voor te slaan om de beide literaturenhelften weêrzijds meer algemeen bekend te doen worden.

Nadat er nog eenige woordenwisseling had plaats gehad over een nieuw adres aan de Belgische regering te richten tot afschaffing der Tolrechten op Hollandsche boeken, werd het Kongres met de gewone wederzijdsche dankbetuigingen gesloten. Den Voorzitter, den Heer Nolet, komt de lof toe, dat hij met bezadigdheid, takt, kracht en onpartijdigheid de beraadslagingen geleid heeft.

De Heer Kats heeft geëindigd met te verklaren, dat hij alleen het devies der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* had willen prijzen!!!

De wijze Heer de Jager heeft bij 't sluiten zijne bijzondere hulde gebracht aan de Zuid-Ned. leden, omdat *niet door hen* de goede harmonie verstoord was.

Wij vinden in de *Nederlander* van heden het onderstaand opstel, »te Utrecht gedrukt, maar niet in den handel" verkrijgbaar. 't Behelst een voorstel tot »*splitsing der maatschappij: tot nut van 't algemeen, en daardoor haar voortbestaan — hoewel aanmerkelijk gewijzigd — verzekerd. Voorgesteld door een' harer afdeelings-secretarissen*."

Het voorstel luidt, naar den *Nederlander*, als volgt:

»»De Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* worde *gesplitst!* Naar evenredigheid van het getal harer Protestantsche en Roomsch Catholijke leden worde tusschen beide alle de bezittingen der Maatschappij verdeeld en de beide deelen, van elkander gescheiden, onder afzonderlijke Hoofdbesturen gebragt. Deze splitsing geschiede op gelijke wijze in de Departementen.

»»Van Departementale Instellingen van liefdadigheid, spaarbanken enz., zoude de toewijzing bij onderlinge schikking aan Protestanten of Roomsch Catholijken moeten geschieden en slechts daar, waar men zich omtrent die scheiding niet zoude kunnen verstaan, gecombineerde administratie en beheer worden behouden.

»»Voor de verdeeling der Departementale Scholen zal misschien de te verwachten organieke wet op het lager onderwijs — in zoover daarbij bijzondere en openbare Gezindheidsscholen mogten worden erkend en bevolen — eenen billijken maatstaf aan de hand geven.""

»Dit voorstel heeft tot *beweegreden* de onmogelijkheid, in den tegenwoordigen stand van zaken, eener handhaving van het *Christelijk* beginsel.

»»Wij willen de goede bedoeling van den Stichter der Maatschappij zoomin als die van hare voorstanders — onder welken Schrijver dezes reeds sedert een aantal jaren behoort — geenszins voorbij zien; echter geen van hen (de Schrijver evenmin zich zelven) vrijpleiten van eene laak- en strafbare oppervlakkigheid en onopmerkzaamheid, dáár waar het aankomt op wat meer dan algemeen nut in tijdelijke dingen, op des menschen hoogste belangen, zijn wel of wee in eene eindelooze eeuwigheid.

»»Evenmin willen wij te kort doen aan de vele instellingen, door haar opgerigt of van harentwege ondersteund, echter ze alleen in zoover goedkeuren als zij zijn van wetenschappelijken of burgerlijk zedelijken aard. Maar daar, waar zij een godsdienstige en daaruit voortvloeijende zedekundige strekking hebben, oordeelen wij dat de Maatschappij in plaats van *nuttig* — *nadeelig* werkt, en bij gevolg hoe eer hoe beter, tenzij eenen anderen weg voortaan door haar worde bewandeld, moet worden ontbonden. — Geen Roomsch Catholijk gezinde zal beweren dat de Evangelieleer, zoo als deze op grond des Bijbels door den Protestant wordt beleden, hem geen aanstoot geeft, en evenmin zal de Protestant toegeven, dat de leer der Roomsch Catholijken door dezen met overlevering en Bijbel gestaafd, voor hem zonder ergernis zij.

»»De Maatschappij *Tot nut van 't Algemeen*, onder meer ten algemeenen nutte ook werken van godsdienstigen aard uitgevende; moet nu grondwaarheden, welke als zoodanig door de eene of andere gezindte of erkend of ook ontkend worden, beurtelings verzwijgen of bemantelen, om aan niet eene dier gezindten reden tot aanstoot te geven. Zij plaatst zich daardoor op een onzijdig standpunt ter vermijding van afscheiding. Zeker doelmatig, om tijdelijke eensgezindheid en rust te bevorderen; zoo doelmatig zelfs, dat velen harer leden en lezers het nuttige van een Christendom, gelijk de Maatschappij dat voorstaat, voor het onderling verkeer tusschen Roomsch Catholijken en Protestanten erkennende, zich ook onderling meer verbroederen, vermaagschappen, en ten slotte zelfs vrij onverschillig zijn of men tot de eene dan wel tot de andere gezindte behoort; mits men maar God, die zich immers ook in de Natuur aan ons openbaart, erkent, de maatschappelijke pligten vervult, het algemeen burgerlijk welzijn bevordert en aan de zedelijke en wetenschappelijke opvoeding der jeugd medewerkt. Met een woord, het ten grondslag liggend stelsel is eene wijsheid dezer wereld, waarbij men aan de werken der Maatschappij, die immers ook gedeelten der H. S. uitgeeft, ja die zelfs aanwijst op welke wijze de Bijbel met het meeste nut gelezen kan worden, genoeg meent te hebben; en de Openbaring, Gods Woord in zijn geheel, zoo als wij dat bezitten, des noods — althans voor het algemeen — geene volstrekte behoefte meer acht. Wat in Gods woord tot liefde en vrede en tot afschrik van het kwade gevonden wordt, vindt zich ook in de werken der Maatschappij verspreid, maar zij heeft opzettelijk achtergelaten wat in den Bijbel aanstoot geven, of tot uiteenloopende gevoelens en verwijdering onder hare leden aanleiding geven kan.""

»Men beoogt met de splitsing het volgende *doel:*

»»De Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* afgeschaft hebbende hare belemmerende wetsartikelen, ziet zich daardoor den weg gebaand tot een positief, geheel en alleen op den Bijbel gegrond, Christelijk standpunt, van waar zij hare werken en veelsoortige andere nuttige bemoeijingen kan doen uitgaan.""

Zijn wij wel onderrigt, dan is dit voorstel in de laatste algemeene vergadering van de *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* ter tafel gebragt, en, zoo als te verwachten was, verworpen. De voorsteller, een zich noemend *afdeelings-secretaris*, behoort blijkbaar tot de *Groene* protestanten. De beweegreden die hij aanvoert, om het *Nut* tot ontbinding te brengen, zijn menigmaal door ons gebezigd, om den schadelijken invloed dier maatschappij op het onderwijs te bestrijden. Mogte hij hebben gemeend, dat zijn voorstel en zijne motieven bij het *Nut* ingang kunnen vinden; dan zou hij al zeer naïef zijn. In de algemeene vergadering toch van de *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* moet dat voorstel eene uitwerking hebben gehad, die een voorstel bekomen zoude, dat wij aan de *Hervormde Synode* zouden kunnen zenden; waarbij wij haar uitnoodigden, om de *hervormde Kerk* te ontbinden ten einde hare ledematen in de Katholijke Kerk te doen overgaan. Een voorstel waardoor, zoo het werking kreeg, het voortbestaan der *hervormde Kerk*, hoewel aanmerkelijk gewijzigd, zou worden verzekerd op dezelfde wijs, als het voortbestaan der *maatschappij van 't Nut*, aanmerkelijk gewijzigd, zou worden verzekerd, door de voorgestelde splitsing van den afdeelings-secretaris. De auteur van het opstel schijnt te goed bekend met geest en strekking *van de maatschappij van 't Nut*, dan dat wij in hem zulke groote naïeviteit mogen veronderstellen. Zijn doel kan geen ander zijn geweest, dan bij het *Nut*, in den vorm van een voorstel, eene bittere en verdiende satyre op haren onchristelijken arbeid te doen voordragen.

De Duitsche bladen deelen thans de merkwaardige bewoordingen mede, waarin de 82jarige katholijke Pastoor Engel, den Koning van Pruissen, ter gelegenheid zijner plegtige inhuldiging als vorst der Hohenzollernsche landen, (*Zie ons N°. 1325*) heeft toegesproken. Zij luiden als volgt:

»De Koning is daarom de vertegenwoordiger van God, omdat hij is door Gods genade. De revolutie heeft, wel

is waar, deze leer uit de harten der volken pogen te verdringen, doch zij staat onuitwischbaar geschreven in de H. Schrift en wij zullen ons beijveren haar wederom in de harten der onderdanen tot een levendig bewustzijn aan te wakkeren. Want Kerk en Staat, beide goddelijk van oorsprong, moeten als een hemelsch zusterenpaar hand aan hand gaan, opdat aldus het geestelijk en ligchamelijk welzijn der volken verzekerd worde. De vijanden der godsdienst zijn ook de vijanden van den Staat; daarom hebben Kerk en Staat slechts éénen vijand. Wij verheugen ons onuitsprekelijk onderdanen te zijn van den vorst die in eenen tijd, toen slechts de moedigsten het waagden de slang des ongeloofs stout op den kop te treden, openlijk door waarlijk koninklijke woorden sprak: »ik en mijn huis willen den Heere dienen!" Wij achten ons gelukkig dat wij in Uwe Majesteit zulk een magtigen beschermer van de godsdienst hebben. Wij voelen ons gedrongen U. M. den hartgrondigsten dank toe te brengen voor deze bescherming der godsdienst. Wij vleijen ons bovendien nog met de blijde verwachting dat Pruissen, waarop het oog van het Opperhoofd onzer Kerk met zoo groot welbehagen rust, en waar de godsdienst zulk een verheven beschermer heeft, ook in dat opzigt voor de overige Staten van Duitschland een licht moge worden."

Het heden morgen uitgegeven bulletin luidt aldus:

»Hare Majesteit gevoelt zich na eenen zeer rustigen nacht aanmerkelijk versterkt en naar omstandigheden vrij welvarende.

»De jonggeboren Prins is wel, en neemt zigtbaar in ontwikkeling toe.

(*Get.*) J. G. Vorstman, Dr. Vinkhuijzen."

De voortgaande gunstige toestand van H. M. de Koningin en van Z. K. H. den jongen Prins laten eene toenemende herstelling verwachten, zoodat verder geen bulletin meer zal worden uitgegeven.

Dr. Vinkhuizen.

Het *Staatsblad* N°. 121 deelt de Wet mede van 19den Augustus 1851, bevattende eene wijziging in de omschrijving van het 14de artikel Vde afdeeling van het Xde hoofdstuk der Staatsbegrootingen voor 1850 en 1851.

Het *Staatsblad* N°. 122 bevat de Wet van den 22sten Augustus 1851, houdende goedkeuring der additionnele overeenkomst van 18/30 Julij ll., tot het handels- en scheepvaartverdrag met Griekenland van 1843.

'sGRAVENHAGE, 2 Sept Heden morgen, ongeveer ten 8½ ure, heeft er op de publieke straat voor den schouwburg eene moorddadige aanranding plaats gehad op den hofmeester van Z. K. H. Prins Frederik, den heer Pabst, en wel door eenen voor eenigen tijd, om verregaand wangedrag, ontslagen lakei. De wond is, van af den hals over de borst, door een snijdend werktuig toegebragt, maar daar de jas was gevuld en de snede over de bretel is heengedrongen, heeft zij wel het ligchaam getroffen, doch is gelukkig van geenen bedenkelijken aard. De verwonde bevindt zich naar omstandigheden vrij wel, en werd bijgestaan door den heer chirurgijn Zwitzar. De dader is in hechtenis genomen.

— Gisteren werd bij het kantongeregt alhier geïnstalleerd de nieuw benoemde griffier bij hetzelve, de heer Mr. P. C. W. Kluit. Gedurende den tijd der vacature aan deze benoeming en installatie voorafgegaan, werd het interim waardiglijk vervuld door den even ijverigen als bekwamen advokaat, Mr. J. Kappeijne van de Cappello.

— Naar men verneemt is door D°. van Senden, die de reis met H. K. H. Prinses Marianne in het heilige land heeft medegemaakt, aan HH. MM. voor den doop van den jongen Prins water aangeboden uit de Jordaan afkomstig.

— Heden morgen zijn de vergaderingen van de Algemeene Hervormde Synode hervat.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 Sept. Al wat onze dagbladen heden bevatten, kan met één woord worden uitgedrukt, namelijk door *verdeeldheid*. De scheuring der partijen, vooral der legitimisten en Montagnards neemt gestadig toe.

— Heden hebben zich reeds 52 departementale raden voor de herziening verklaard.

— De proc.-gen. te Lyon eischt de vervolging van de advokaten die zich bij het monster-proces aan de verdediging hebben onttrokken; drie advokaten zijn reeds gedagvaard. De demokraten hopen dat het hof van cassatie het vonnis zal vernietigen, op grond dat niemand aan zijn natuurlijken regter mag onttrokken worden. Intusschen bestaat er plan om al de gevonnisden in het fort Vincennes bij Parijs op te sluiten, tot dat over de herziening van hun proces beslist zal zijn. Men zegt dat de drie voorname tot deportatie veroordeelden, t. w. Gent, Ode en Longomazino, naar Noukaïva, een eiland in de Stille Zuidzee, zullen vervoerd worden.

— De maire van Beaune is geschorst wegens het uitspreken eener anarchieke redevoering op eene prijsuitdeeling.

— Costa Cabral, graaf de Thomar, is alhier aangekomen.

— Gisteren avond hebben twee knaapjes van 11 en 12 jaar, uit wraak over eene ontvangen kastijding, brand gesticht in een schip geladen met 400 stukken Bourgognewijn. De schade wordt op 33,000 fr. begroot. De kinderen zijn gevat.

— Het *Journal des Débats* bevat berigten uit Constantinopel van den 15 Augustus, waarin men het volgende leest:

»De moeijelijkheden, die tusschen de Porte en den onderkoning van Egypte opgerezen waren, zijn vereffend. De Porte geeft toe ten opzigte van den spoorweg, en Engeland heeft eindelijk verkregen wat het sedert lang wenschte, eene zooveel mogelijk veilige en snelle communicatie met zijne Oost-Indische bezittingen. De onderkoning heeft aan de Porte, tot regtvaardiging der verleende concessie, geschreven, dat hij, zoo het een spoorweg van Suez naar Caïro had betroffen, den divan zou geraadpleegd hebben, dewijl daarbij politieke belangen zouden betrokken zijn geweest; doch dat een spoorweg van Alexandrie naar Caïro alleen de belangen der Egyptische bevolking aanging; dat hij overigens, verre van weêrspannigheid tegen den Sultan, den nieuwen spoorweg naar diens naam *Medjidyé* zou noemen.

»De Porte heeft geantwoord dat de Onderkoning niet bevoegd was, zonder hare magtiging eene zoo gewigtigen maatregel te nemen, en dat zij daartoe alleen onder de volgende voorwaarden hare toestemming kon geven: 1°. dat de kosten van aanleg niet met eene buitenlandsche geldleening zouden worden bestreden; 2°. dat de Egyptische bevolking niet zou gedwongen worden om bij wijze van heeredienst aan den weg te arbeiden; 3°. dat de werkzaamheden derwijze zouden worden geleid dat daaruit geene jaarlijksche uitgaven buiten verhouding tot de staats-inkomsten van Egypte voortvloeiden.

»In deze voorwaarden had de onderkoning bewilligd."

— Te Friburg werd dezer dagen veel gesproken van eene poging door Carrard in het werk gesteld om te ontvlugten, toen hij, even voor het feest der wijngaardeniers, naar Morat zou zijn overgebragt. Men sprak zelfs van een hevig gevecht dat geleverd was tusschen de gendarmen en de personen die den gevangene hadden willen bevrijden.

Den 24 Aug. had te Lucern in de parochiekerk de wijding en plegtige installatie plaats van den nieuwen proost van het kapittel, Bachard Leu, door Mgr. den Bisschop van Solothurn, geadsisteerd door de Hoogw. abten van Einsiedlen en Engelberg. Den volgenden dag heeft Mgr. de Bisschop aan 1400 personen het H. Vormsel toegediend.

MADRID, 27 Augustus. De in beslag genomen bladen *Clamor Publico*, *Heraldo* en *Epoca* verklaren zich voortaan van alle staatkundige beschouwingen te willen onthouden.

— Men verhaalt dat Don Miguel eerdaags in het huwelijk zal treden met de prinses van Lowenstein-Rosenberg, eene nicht van den prins von Schwarzenberg.

— De Portugesche *Diario di Governo* van 23 Aug. bevat een besluit, waarbij de minister van financien Ferrao, wegens omkoopbaarheid, is afgezet en naar het opperste geregtshof wordt verwezen. Vroeger was hij zelf lid van dit hof; hij zal dus zijne voormalige vrienden en ambtgenooten tot regters hebben.

ENGELAND.

LONDEN, 1 September. Toen Z. Emin. de Aartsbisschop van Westminster te Hartlepool kwam om aldaar de kerk te wijden, knielden vele Katholijken, die zijne aankomst hadden verbeid, neder om den zegen des Hoogw. Prelaats te ontvangen. Eenige Protestanten der stad dit ziende, vonden het goed hunne afkeuring openlijk te doen blijken; zij hieven een schrikkelijk gejouw en gefluit aan, om den Aartsbisschop en hunne katholijke stadgenooten in hun godsdienstig gevoel te grieven. De schande dezer beleediging viel echter op henzelven terug.

— De protestantsche vereeniging in Dublin heeft eene aankondiging in de dagbladen doen plaatsen, die in hevigheid van uitdrukkingen tegen de Katholijken en hunne H. godsdienst alles overtreft, wat men tot dusverre van dien aard heeft gezien.

— In de uitgestrekte werkplaatsen van den heer Horne, rijtuigmaker van H. M., is Zondag morgen een hevige brand uitgebarsten. De gebouwen die nog nieuw waren en 30,000 £ hadden gekost, zijn geheel uitgebrand; meer dan 100 rijtuigen zijn vernield; eenige personen zijn met moeite en half naakt den dood ontkomen.

— Met de verkiezingen in Noord-Amerika gaat het hevig toe. In Missisippi hebben gen. Quitman en de heer Foote elkander met vuistslagen en schoppen aangevallen. In Alabama heeft de heer Holland zijn mededinger Baldwin met een dolk gedood.

Uit Havana is nog geen tijding over de landing van Lopez; eenige rebellen hadden zich op genade overgegeven; overigens moeten de opstandelingen voordeelig gevechten geleverd en de Spanjaarden naar het westen verdreven hebben.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 2 Sept. Het bevestigt zich thans volkomen, dat het Pruissisch-Wurtembergsch verschil geheel is bijgelegd.

— Volgens een Hamburgsch blad, is de kwestie van het verblijf der Oostenrijksche troepen in Holstein, tusschen Denemarken en Oostenrijk tot beider tevredenheid uitgemaakt. De Oostenrijksche troepen zullen alzoo den aanstaanden winter nog in Holstein blijven.

— Volgens een Berlijnsch blad zouden de groote mogendheden niet gunstig gestemd zijn over de schikking, die ten aanzien der troonopvolging van Denemarken gemaakt is.

— Den 26 der vorige maand is aan den heer Bruggeman, redacteur der *Köllnische Zeitung* aangezegd, dat hij binnen drie dagen Keulen moest verlaten.

— Men zegt dat Zwitserland de aansluiting aan den Sardinischen spoorweg zal weigeren; Zwitserland moet bedacht zijn in vredestijd overstroomd te worden met vreemde koopwaren en in oorlogstijd met vreemde troepen.

— Volgens berigten uit Athene van den 19 Aug. door het Weener dagblad van Lloyd medegedeeld, zou de Senaat eindelijk de oppositie tegen het bewind opgegeven, en de geheele staatsbegrooting in eens aangenomen hebben.

BERLIJN, 2 Sept. Morgen zal de Koning van Ischl vertrekken, om over Linz, Tabor en Junzbunzlau herwaarts terug te keeren.

— De minister van Koophandel heeft aangekondigd, dat op 15 dezer de nieuwe wijze van brievenfrankering zal in werking komen, bestaande uit enveloppes, in een der bovenhoeken van een gekleurde stempel, 's Konings beeldtenis, voorzien, en die aan alle postkantoren verkrijgbaar zullen zijn.

ITALIE.

Binnen kort zal te Rome de uitspraak worden openbaar gemaakt van het proces der opstandelingen, die in 1848 de koetsen der Kardinalen en Prelaten hebben verbrand. De ordelievende bevolking is nog onder den vreesselijken indruk van de verschillende sluipmoorden, die in den laatsten tijd zijn gepleegd. De maatschappelijke orde eischt strenge maatregelen tot opsporing der schuldigen en het voorkomen van elke herhaling dier gruwelen.

De *Cattolico* begroot het aantal aanrandingen tegen personen en eigendommen te Rome, sedert den op Signor Evangelisti bedreven en ongestraft gebleven aanslag, op niet minder dan 16, waaronder 4 sluipmoorden, 5 brandstichtingen, 5 aanrandingen door steenworpen, en 3 mishandelingen door stokslagen.

De *Croce di Savoia* berigt dat de minister d'Azeglio aftreden en benoemd worden zal tot gezant te Parijs. Graaf Revel zou dan minister van buitenl. zaken en Cibrarjo van openbaar onderwijs worden; Cavour zou aan het hoofd der finantien blijven, enz. Dit alles vereischt echter nog bevestiging.

De Koning van Napels heeft, zegt men, eene commissie benoemd tot vervorming der gevangenissen. Z. M. heeft het vonnis aanmerkelijk verzacht, gewezen tegen 8 leden eener geheime club, ten doel hebbende de regering omver te werpen. De *roode* en anti-katholijke bladen laten niet na, het vonnis echter nog veel te hard te vinden.

De Toskaansche regering heeft strenge straffen verordend tegen het uitgeven en verspreiden zonder hare toestemming van almanakken, liederen, volks-boekjes en dergelijke, waarin de godsdienst, de zeden, of het staatsgezag worden aangerand.

Ook zijn te Florence drie Fransche bladen, *Presse*, *National* en *Republique* verboden, en in Oostenrijk de Sardinische bladen, *Gazetta del Popolo*, *Progresso*, *Voce del Deserto*, *Italia libera*, *Opinione* en *la Maga*.

BELGIE.

BRUSSEL, 2 September. De Senaat heeft gisteren de algemeene beraadslaging over de successie-wet gesloten. Er blijft veel spanning heerschen. De verwerping der voordragt schijnt onvermijdelijk.

De zitting van gisteren was vooral merkwaardig, wegens de redevoering van den President, den heer Dumon-Dumortier, de hoofdaanvoerder der liberale partij. — Hij verliet den voorzitterstoel en sprak van de tribune eene redevoering uit, die niets minder was dan eene krachtige veroordeeling van de politiek der regering.

— In weerwil der wet op het middelbaar onderwijs, neemt het getal vrije scholen toe. Te Mons wordt een collegie opgerigt, bestuurd door de Eerw. PP. Jezuiten. Ook te Hasselt zal een geestelijk gesticht van opvoeding en onderwijs worden geopend.

— De hertogin van Orleans met hare [illegible] is gisteren naar Duitschland vertrokken.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 3 September.

BEVALLEN (31 Aug.): E. J. Barbiere, geb. van Gruting, Z. - J. M. Balthazar, wed. K. van Leuven, Z. — (3 Sept.): C. J. J. Jolle, geb. den Tex, D.

OVERLEDEN (29 Aug.): J. H. van den Andel, 33 j. - M. van de Wolk, 52 j. — (30 Aug.): A. G. van de Vijsel, geb. Tonsor, 40 j. — (31 Aug.): 't Kindje van J. G. Stachelhausen, 14 d.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		2 SEPT. 4½ u. gebl.	3 SEPT.	4½ u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		58¼	58 3/16	58⅜	58 5/16
Dito Dito	3	69⅜	69 5/16	69⅜	69 5/16
Dito Dito	4	89¼	89 11/16	90	89 7/16
Dito Obligatien O. I.	4	88¾			
Amortis. Syndic.	3½	89¾	89⅞		
Handel-Maatschappij	4½	109⅛	109		
Aand. Rijn-Spoorweg					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844		87⅛	87¾	87⅞	
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv		48⅜	48⅜		
FRANKRIJK, Obligatien	3	52 11/16	52¼	52 7/16	52 7/16
SPANJE, bij Ardoin £ 85	5	15⅝	15⅝	15 7/16	
Dito Dito 510		15⅛	15⅝	15 7/16	
Dito Onbep. Stukken		15 1/16	15⅛		
Dito	3	39⅞	39⅞		
Dito Binnenl. 2400 P.		35 9/16	35⅜	35 10/16	35 9/16
Coup. *Ardoins*		8⅞	8⅛	8⅛	
Passive		5⅛			
Fransche Uitgest.		5 1/16	5 11/16		
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu 4					
Dito Dito		33½	33¾	33½	
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	107⅛	107		
Dito Dito 1828 en 1829		106¼	106	106⅜	
Cert. bij d°. 1831 en 1833		95⅜	95½	95⅝	
Dito	4½	100¼	100⅛	100 3/16	
Dito bij *Hope*	4	89⅛	89⅛		
Dito bij *Stieglitz en C°.*		89¼	89¼		
Dito bij id. 5de Serie	4		89⅞		
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito		67¼	67		
POLEN, Aand. à fl. 300					
Dito met Lot. „ 300					
AMERIKA, Bank-Actiën		2 7/16			
PRUISSEN, Aand. met Lot. fl. 50	ƒ				
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	76⅛	75⅞	76	
Dito	2½	38½			
Dito Nieuwe	2½	39⅛	39⅞	39 7/16	
Dito Nieuwe	5	80 13/16	80 1/16	80¼	
Ween. Bank bij Goll en C°.					
Dito	4	64¼			
Aand. met Loting fl. 500	ƒ				
Nieuwe dito „ 250					
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt.	91⅛			
BRAZILIË te Londen 1824	5	91⅛	91⅛		
Dito Leening 1843	5	89¼			
Dito £ 200					
PERU	4½				
MEXICO	5	27¼	27½	27 11/16	27½
VENEZUELA 6 pCt. nu	3				
NEW GRENADA 6 pCt. nu	1½		14⅛		
ECUADOR					
GRIEKEN	5				

Den. 5 pCt. 101¼; Polen, Cert. 4 pCt. 79 3/16, ½; Weld. 78.

Binnenl. fondsen waren heden een zweem hooger, met tamelijk veel handel. In de meeste der vreemde fondsen soorten was de stemming flaauwer, met uitzondering van 5 pCt. Sp. Ard., dito Coup. en Portug. welke alle bij tamelijk veel handel een zweem hooger sluiten dan gisteren. Van de overige soorten valt niets bijzonders te vermelden.

Koers van het Geld; Beleening 2½ pCt., Prolongatie 2½ pCt., Disconto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. ƒ	56 5/16	Livorno	2/m. ƒ	38¼
„	zigt „	56 11/16	Napels	„ „	80¾
Bordeaux	2/m. „	55¾	Petersburg	„ „	1,82¼
„	½/m. „	56	Weenen	6/w. „	29½
Madrid	3/m. „	243½	Augsburg	„ „	35¼
Cadix	„ „	244½	Frankfort	„ „	99¼
Seville	„ „	241½	Hamburg	2/m. „	35 1/16
Bilbao	„ „	242½	„	zigt „	35¼
Lissabon	„ „	41¾	Londen	2/m. „	11,77½
Porto	„ „	41½	„	zigt „	11,85
Genua	2/m. „	46¾	Rotterdam	„	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 2 Sept. Belg. leen. 2½ pc. 51½; 5 pc. 98¼; 1840, 5 pc. 100¼; Spanje Ard. 5 pc. 14⅞; Binnenl. 3 pc. 35½; Coupons —; Rom. Leening 74⅝.

PARIJS, 1 Sept. Fransche 3 pc. 56,35; id. 4 pc. 74,—; 5 pc. 94,15, 5 pc. N. —,—; Schatk. 3,—; Bank-Actien 2155,—; Belg. 1840, 5 pc. 102¼; 1842, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje, Buitenl. 3 pc. —; Binnenl. 3 pc. 35¼; Holl. 2½ pc. —; Piemont 1834 —,—; 1849 —,—; 1851 958,75; Haïti —,—; Rom. Leening 74⅝.

LONDEN, 1 Sept. Cons. kont. — a —; op tijd 96½ a —; Bras. 91 a 92½, 1829/39 90 a 91; 1843 — a —; Den. 3 pc. 77 a 78; N. L. 3 pc. 104 a 105; Ecuador 3 a 3½; Gren. 14 a 15; Uitgest. 3½ a 4; Mexico 27½ a 28; Peru 4 pc. 90 a 91; Uitgest. 42½ a 43½; Portugal 5 pc. 87 a 89; 4 pc. 31½ a 32½; 3 pc. 32 a 33; Rusl. 1822, 5 pc. 114 a 115; (N.) 4½ pc. 101¾ a 102; Spanje 5 pc. 20¾ a 20⅞; 3 pc. 37½ a 38; Coupons — a —; Passive 5⅛ a 5½; Holl 2½ pc. 59 a 59½; 4 pc. 92 a 92½; Venez. 30 a 32; Uitgest. 11 a 11½.

WEENEN, 1 Sept. Met. 4½ pc. 84; 5 pc. 96⅞; Bank-Actien 1236.

BERLIJN, 1 Sept. Schuldbr. 3½ pc. 88⅝; Loten —; Rusl Stiegl. 4 pc. 93½; Pools. 4 pc. 84¾; Loten fl. 200 —; id. fl. 300 144½; id. fl. 500 85¼.

FRANKFORT, 1 Sept. Met. 5 pc. 79¾; 4 pc. 62¾; 2½ pc. 41; Bank-Actien 1225; Darmst. Loten fl. 50 81⅝; id. fl. 25 28⅛; Badensche Loten fl. 50 59¾; id fl. 35, 34⅞; Nassausche 26⅛; Holl. 2½ pc. 58½, Werk. Sch. 4 pc. 90; Sijndie. 3½ pc. 89⅝

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 3 September.

GRAANMARKT.

Tarwe op vorige prijzen gehouden doch niet in omgegaan. Rogge in een doen: 122 ℔ Pruiss. ƒ 174.
Garst als voren: N. Zeeuwsche Winter ƒ 140.
Haver en Boekweit zonder handel.
Op 9 vaten Olie dadelijk 53; in Oct. en Nov. 54¼ &. *Lijnzaad* een doen; 109 ℔ Archangel ƒ 285. *Raapolie* op 6/w. ƒ 32; Vliegend ƒ 31; 1°. [illegible] ƒ 33¼, ⅜; Oct. ƒ 31½, ¼; Nov. ƒ 31¼, ⅝; Dec. 32, 1¼. *Lijnolie* op 6/w. ƒ 34¾; Vliegend ƒ 33. *Hennepolie* op 6/w. ƒ 36½; Vliegend ƒ 35¼.

ANTWERPEN, 2 Sept. *Koffij*. Er zijn gedaan 2000 b. Dom. tot 27 cents.
Ruwe Suiker. Er zijn gerealiseerd 1330 k. blond Havana.

LONDEN, 7 Sept. *Ruwe Suiker*. De houders van vreemde Suikers zijn ferm, en de vraag voor uitvoer wordt beter, terwijl er tot vorige prijzen niet gril koopers zijn voor zeilende partijen. *Geraffineerd*. De vraag voor consumptie wordt beter en de prijzen zijn ferm. Gemeen tot fijne lompen 45 s. 6 d. a 49 s.; tot iets beneden dien prijs zijn veel koopers; in gestampte wordt de vraag voor uitvoer niet levendiger in weerwil der nieuwe prijsvermindering.
Koffij. Er gaat weinig om, maar de voorraad wordt niet grooter en de prijzen zijn fermer.
Katoen. De houders hebben vertrouwen, en er wordt vrij wat omgezet tot de prijzen van Vrijdag; de voorraad vermindert.
Talk, levendige vraag, nieuwe Y C 38 s. 9 d. a 39 s.; Oude 38 a 39 s.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 2 Sept. Het schip Daniel, Kapt. W. van Duin, van Livorno herwaarts gedestineerd, is, volgens particulier berigt, heden morgen in Texel binnengekomen.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 2 Sept. A. B. Halder, Aurelia, Matanzas. - I. v. Coevorden. W. van Duin, Daniel, Livorno. - A. G. Deen, [illegible] sind, Londen. - G. H. Vahlman, Catharina, St. Petersburg. - G. J. Lukje, Froukje Egberdina, Dantzig. - H. H. Kwint, Hendrika Gesina, id.

HELVOET, 2 Sept. H. Mathew, Elisabeth, Shoreham. - A. Taylor, Pomona, Newcastle. - J. Lee, City of Rotterdam, Charlestown. - A. den Breems, Kleukidderen, Bergen. - G. G. Schuur, Jonkvrouw Elisabeth, id. - G. Petersen, Christian Agathon, Holmstrand. — Gisteren nog: J. Greig, Balmoral, (s.) Leith. - T. Waters, Waters, Sunderland. - G. Wright, Canova, id.

UITGEZEILD:

TEXEL, 2 Sept. H. H. Nieboer, Elisabeth, Bordeaux. - T. Nelson, Perceverance, Newcastle. - E. G. Olthof, Catharina, id. - J. Williams, Jane Dunn, Sunderland. - L. E. Koning, Stad Almelo, null. - H. Faber, Maria, Frederikstad. - A. Evensen, Oscar, id. - E. H. Dik, Catharina, Avontuur.

HELVOET, 2 Sept. Kapt. Lt. de Smidt van den Broecke, Geden, Nederl. Oorlog-Stoomschip, Vlissingen. - W. Smith, Batavier, (s.) Londen. — Gisteren nog: B. Greveling, Padang, Noordzee.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

LAGUAIJRA, Sumatra, Harvey: 4,600 b. Koffij; 200 Huiden; 50 cer. Tabak; 1 partij Dividivi, W. I. Maatschappij.
MATANZAS, Amelia, Holder: 1,215 k. Suiker, Ned. Suiker-Raffinaderij.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 3 Sept. in lading naar:

Keulen	D. Hoogeweg, Prins Emil.
„	H. Willmse, Cölln N°. 6.
Wesel	P. J. J. Balk, Vrouw Rebecca.
Manheim	J. M. Kimpel, die Harmonie.
Frankfort & Coblentz	J. Kievitz, Frankfort N°. 17.
Ludwigh. & Heilbron	H. Sack, Jamais Pensé.
Dusseldorp, Neus en Urdingen	J. Giesing, Stad Thiel.
Antwerpen	G. J. Koekkoek, de Goede Verwachting.
Brussel, Antwerpen en oml. plaatsen	M. Martens, (Stoomsleepdienst) de Vier Gebroeders.
	J. Cabuy, Neptune. Sluit 3 Sept.

KEULEN, 2 Sept. aangekomen:

Kapt. Berns	van Amsterdam	met	3694	centenaren.
„ Lemmers	„ Rotterdam	„	4442	„
„ v. Losen	„ „	„	4448	„
„ Brenks	„ „	„	5257	„
„ Singendonk	„ „	„	3862	„
„ H. W. Michels	„ „	„	3721	„

KEULEN, 2 September in lading naar:

Amsterdam Kapt Wilson Cölln N°. 4.
Rotterdam „ Coesen „ „ 15.

Rijnhoogte — ARNHEM 2 Sept. 2 el 84 duim; KEULEN 2 „ 11 vt. 11 „

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.